

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે
આર/ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૨૨૨/૨૦૨૫

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી એમ. કે. ઠક્કર

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના

=====

નિતેશભાઈ ભાનજીભાઈ ખેતીયા

વિરુદ્ધ

સંયુક્ત ચેરિટી કમિશનર રાજકોટ અને અન્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ તરફે પ્રતિક કે. ચૌધરી (૮૩૫૯)

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી એમ. કે. ઠક્કર

તારીખ: ૩૦/૦૧/૨૦૨૬

મૌખિક ચુકાદો

૧. હાલની અપીલ વિદ્વાન બીજા એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ, દેવભૂમિ દ્વારકા, ખંભાળિયા દ્વારા રેગ્યુલર સિવિલ અપીલ નં. ૨૪/૨૦૨૩ માં પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૪.૧૦.૨૦૨૪ ના હુકમને પડકારતાં સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ ની કલમ ૯૬ સાથે વંચાણે લેતાં ગુજરાત પબ્લિક ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ એક્ટ, ૧૯૫૦ ની કલમ ૭૨(૪) હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલ છે, કે જેના દ્વારા ગુજરાત પબ્લિક ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ એક્ટની કલમ ૭૨ હેઠળ હાલના અરજદાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી હતી.

૨. હકીકતલક્ષી પરિપ્રેક્ષ્ય:

૨.૧. હાલના અપીલકર્તા સ્વર્ગસ્થ શ્રી ભાનજી મકાનજી ખેતીયાના કાયદેસરના વારસદાર છે, કે જેમનું નામ ગામ સોઢા તરઘડી, તાલુકો: ખંભાળિયા, દેવભૂમિ દ્વારકાના સર્વે નં. ૮ અને ૩૦ ના માલિક તરીકે મહેસૂલી દફતરે નોંધાયેલું હતું. ભાનજી મકાનજી ખેતીયા તે સ્વર્ગસ્થ મકાનજી ગોપાલજીના પુત્ર હતા કે જેઓ ૧૯૫૩ થી સદર વિવાદિત જમીનની માલિકી ધરાવતા હતા અને તેમનું નામ મહેસૂલી રજિસ્ટરમાં મકાનજી ગોપાલજી મારફત ઠાકરજી મંદિર તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યું હતું. સંયુક્ત ચેરિટી કમિશનર, જામનગરે સામાવાળા નં. ૨ અને અન્ય ગ્રામજનો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી પર ઠાકર મંદિર ટ્રસ્ટ નામના ટ્રસ્ટની નોંધણી મંજૂર કરી હતી અને સદર વિવાદિત જમીન ટ્રસ્ટની માલિકીની

હોવાનું પણ જાહેર કર્યું હતું, જેની સામે એપેલેટ ઓથોરિટી સમક્ષ રિવિઝન અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી જે રિવિઝન અરજી નં. ૧/૨૦૨૧ હતી કે જેને ફગાવી દેવામાં આવી હતી અને તેને ગુજરાત પબ્લિક ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ એક્ટની કલમ ૭૨(૨) હેઠળ અપીલ દાખલ કરીને વિદ્વાન દીવાની અદાલત સમક્ષ પડકારવામાં આવી હતી.

૨.૨. હાલના અપીલકર્તાનું એવું કહેવું છે કે દાદા શ્રી મકાનજી ગોપાલજી ખેતીયા ખેડૂત હતા અને ગામ સોઢા તરઘડી, તાલુકો: ખંભાળિયા, જિલ્લો: જામનગરના સર્વે નં. ૮ અને ૩૦ ના સંબંધમાં ગામ નમૂના નં. ૬ ખાતે આવેલી જમીનની ખેતી પ્રવૃત્તિઓમાં સંકળાયેલા હતા. સદર ઘરખેડ પ્રમાણપત્ર તારીખ ૦૬.૦૬.૧૯૫૩ ના રોજ ઠાકરજી મંદિરના પૂજારી એવા દાદાના નામે જારી કરવામાં આવ્યું હતું. સદર નોંધ સામે, ગામ લોકો દ્વારા તારીખ ૦૭.૦૪.૧૯૬૧ ના રોજ મામલતદાર/નાયબ કલેક્ટર સમક્ષ વાંધાઓ ઉઠાવવામાં આવ્યા હતા અને સદર વિવાદનો તારીખ ૧૨.૦૭.૧૯૬૨ ના રોજ ઉકેલ આવ્યો હતો જ્યાં, અપીલકર્તાના દાદા મંદિરના પૂજારી એવા ઘેલારામ વાલજીને વાર્ષિક રૂ. ૫૧/- ચૂકવવા સંમત થયા હતા. નાયબ કલેક્ટરે એસ્સાર ઓઈલના બાંધકામના હેતુ માટે જમીન સંપાદન કરવાના સંબંધમાં તારીખ ૧૯.૦૮.૧૯૯૬ ના રોજ એલ.એ.ક્યુ. નં. ૨૯(૪)/૯૪ માં એવોર્ડ પસાર કર્યો હતો. પાંચ ગ્રામજનોએ વિદ્વાન આસિસ્ટન્ટ ચેરિટી કમિશનર સમક્ષ ઠાકર મંદિર ટ્રસ્ટ નામે ટ્રસ્ટની નોંધણી માટે અરજી કરી હતી જેને તારીખ ૨૦.૧૨.૧૯૯૬

ના રોજ નં. ૬૯૫/૧૯૯૬ તરીકે નોંધવામાં આવી હતી.

૨.૩. હાલના અપીલકર્તાનું એવું કહેવું છે કે નાયબ કલેક્ટર દ્વારા સર્વે નં. ૮ ના સંબંધમાં સંપાદનની કાર્યવાહી શરૂ કર્યા પછી જ ગામના લોકો દ્વારા ટ્રસ્ટની નોંધણી માટેની અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી. સદર અરજી મંજૂર કરીને, વિદ્વાન આસિસ્ટન્ટ ચેરિટી કમિશનરે રજિસ્ટર નં. એ-૧૪૫૫/જામનગર હેઠળ ટ્રસ્ટની નોંધણી કરી હતી, જે રિવિઝનલ સત્તાધિકારી સમક્ષ પડકારનો વિષય હતી અને વિદ્વાન સંયુક્ત ચેરિટી કમિશનરે રિવિઝનલ હુકમત હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને તારીખ ૨૧.૧૨.૨૦૦૨ ના રોજ નવેસરથી તપાસ શરૂ કરવાનો હુકમ પસાર કર્યો હતો અને નિર્દેશ આપ્યો હતો કે તક આપવામાં આવે અને જમીન દફતરે કોનાં નામ નોંધાયેલાં છે તે મુદ્દો નક્કી કરવામાં આવે. ઉપરોક્ત નિર્દેશના પાલનમાં વિદ્વાન આસિસ્ટન્ટ ચેરિટી કમિશનરે નવેસરથી તપાસ શરૂ કરી અને ફરીથી ટ્રસ્ટની નોંધણી માટેની અરજી, કે જે નં. ૬૯૫/૧૯૯૬ હતી અને જેને ફરીથી નં. ૧૦/૨૦૦૩ આપવામાં આવ્યો હતો, તે મંજૂર કરવામાં આવી અને એવું જાહેર કરવામાં આવ્યું કે વિવાદિત જમીન અપીલકર્તાના દાદા કે પિતાની ન હતી, પરંતુ તે ઠાકર મંદિર ટ્રસ્ટની મિલકત છે. તેનાથી નારાજ થઈને, રિવિઝન પિટિશન નં. ૧/૨૦૨૧ વાળી રિવિઝન અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી, જેને પણ ફગાવી દેવામાં આવી હતી અને તેને વિદ્વાન ડિસ્ટ્રિક્ટ કોર્ટ સમક્ષ રેગ્યુલર સિવિલ અપીલમાં પડકારવામાં આવી હતી જેને પણ આખરે નકારી કાઢવામાં

આવી હતી અને તે આ કોર્ટ સમક્ષ પડકારનો વિષય છે.

૨.૪. વિદ્વાન ડિસ્ટ્રિક્ટ કોર્ટે અપીલનો નિર્ણય કરતી વખતે વિચારણા માટે નીચે મુજબના મુદ્દાઓ ઘડ્યા હતા અને તે મુજબ ઉત્તર આપ્યા હતા, જે નીચે મુજબ પુનઃ રજૂ કરવામાં આવ્યા છે:

(૧) શું સંયુક્ત ચેરિટી કમિશનરનો તારીખ ૩૧/૦૭/૨૦૨૩ નો હુકમ ગેરકાયદેસર અને રદ કરવાને પાત્ર છે?

(૨) શું વિવાદિત જમીનો ગેરકાયદેસર રીતે ટ્રસ્ટની મિલકતો તરીકે નોંધવામાં આવી હતી?

(૩) શું સંયુક્ત ચેરિટી કમિશનર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા વાદગ્રસ્ત હુકમમાં આ અદાલતે હસ્તક્ષેપ કરવાની જરૂર છે?

(૧) નકારમાં

(૨) નકારમાં

(૩) નકારમાં

૩. અપીલકર્તા તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી પ્રતિક ચૌધરીને સાંભળવામાં આવ્યા.

૩.૧. વિદ્વાન વકીલ શ્રી પ્રતિક ચૌધરીએ રજૂઆત કરી કે, વિદ્વાન અદાલતે

વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કરતી વખતે મહેસૂલી દફતરો સહિતના દસ્તાવેજ પુરાવાઓ વાંચવામાં ભૂલ કરી છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ૧૦૦ વર્ષ પહેલાં ગ્રામજનો દ્વારા વિવાદિત જમીન ભેટમાં આપવામાં આવી હતી અને મંદિરનું નિર્માણ કરવામાં આવ્યું હતું તે સાબિત કરવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ દસ્તાવેજ ન હતો. મંદિર વિવાદિત જમીન એટલે કે સર્વે નં. ૮ અને ૩૦ થી ૫-૬ કિલોમીટર દૂર આવેલું છે તે હકીકતલક્ષી પાસાને ધ્યાનમાં લીધા વિના વિદ્વાન સંયુક્ત ચેરિટી કમિશનર, જામનગર દ્વારા ખોટો દાવો અને નિવેદનો સ્વીકારવામાં આવ્યા હતા. વિદ્વાન વકીલ શ્રી ચૌધરી દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે મહેસૂલી નોંધોમાં માત્ર મંદિરનું નામ જ નહીં પરંતુ અપીલકર્તાના દાદાનું નામ પણ સામેલ છે કે જેઓ પૂજારી અથવા વહીવટકર્તા તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યા હતા. મંદિર અપીલકર્તાના દાદાની માલિકીનું હતું કે જેઓ પૂજારી એટલે કે ઘેલારામ વાલજીને વાર્ષિક પગાર તરીકે રૂ. ૨૧/- ની રકમ ચૂકવતા હતા, અને આ હકીકત તકરારી રજિસ્ટરમાં નોંધાયેલી છે અને સોઢા તરઘડી ગામના ગ્રામજનો દ્વારા તેનો સ્વીકાર કરવામાં આવ્યો છે. સદર વાર્ષિક પગાર વધારીને રૂ. ૫૧/- કરવામાં આવ્યો હતો, જે હકીકત મહેસૂલી દફતરોમાંથી પણ પ્રતિબિંબિત થતી હતી. વિદ્વાન વકીલ શ્રી ચૌધરી દ્વારા વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ઠાકરજી મંદિર માટે ટ્રસ્ટની નોંધણી કરવાનો ગ્રામજનોનો હેતુ એસસાર ઓઈલ લિમિટેડની ઓઈલ રિફાઈનરીઓ સ્થાપવા માટે કરવામાં આવેલા જમીન

સંપાદનને ધ્યાને રાખીને સરકાર દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર વળતરની રકમથી પોતાને સમૃદ્ધ બનાવવાનો જ હતો. વિદ્વાન અદાલત સાર્વજનિક ટ્રસ્ટ રજિસ્ટર પરિશિષ્ટ અને રજૂ કરાયેલી પ્રમાણિત નકલોનું અવલોકન કરવામાં સદંતર નિષ્ફળ રહી છે જે સૂચવે છે કે નોંધણીની તારીખથી વર્ષ ૨૦૨૧ સુધી ટ્રસ્ટ નિષ્ક્રિય અને બિનકાર્યક્ષમ રહ્યું હતું. વિદ્વાન વકીલ શ્રી ચૌધરી દ્વારા વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ઠાકરજી મંદિરના મહેસૂલી દફતરમાં અપીલકર્તાના દાદાનું નામ માત્ર ઉપાસક તરીકે જ નહીં પરંતુ મિલકતના માલિક તરીકે પણ દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું તેવું ઠરાવવાને બદલે અદાલતે અન્યથા ઠરાવ્યું હતું. તેને ધ્યાનમાં રાખીને, વાદગ્રસ્ત ચુકાદાને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરીને અપીલ મંજૂર કરવા રજૂઆત કરવામાં આવે છે અને એવી અરજ કરેલ છે કે વિવાદિત મિલકત અપીલકર્તાના દાદા અને પિતાની માલિકીની છે અને ઠાકરજી મંદિર ટ્રસ્ટની નથી તેવું ઠરાવવામાં આવે.

૪. વિદ્વાન વકીલ શ્રી ચૌધરી દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લીધા પછી અને તમામ રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી ધરાવતી પેપર બુકનો સંદર્ભ લીધા પછી, આ અદાલત સમક્ષ વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થતો મુદ્દો એ છે કે શું અપીલકર્તાના પૂર્વજોને મિલકતના માલિક તરીકે જાહેર કરી શકાય અને ઠાકરજી મંદિર ટ્રસ્ટની નોંધણી ગેરકાયદેસર છે?

- ઉત્તર નકારમાં છે.

જ.૧. ઉપરોક્ત મુદ્દો નક્કી કરવા માટે, નીચે મુજબની બિનતકરારી હકીકતો ધ્યાનમાં લેવી જરૂરી છે:

જ.૨. તે બિનતકરારી હકીકત છે કે અપીલકર્તા દ્વારા નિશાની ૨૧/૧ થી ૨૧/૩ નીચે રજૂ કરવામાં આવેલા દસ્તાવેજ પુરાવા ગામ સોઢા તરઘડીના ગામ નમૂના નં. ૬, ૭ અને ૧૨ છે. ગામ સોઢા તરઘડીના રેવન્યુ રેકૉર્ડ નં. ૬ ની નોંધ નં. ૧૧૪ જમીન સર્વે નં. ૩૦ અને ૮ ના સંબંધમાં છે જ્યાં અપીલકર્તાના પિતાનું નામ ઠાકરજી મંદિર વતી અને તેના તરફથી દર્શાવવામાં આવ્યું હતું. આ નોંધો પ્રતિબિંબિત કરે છે કે ઠાકરજી મંદિરમાં પૂજા અર્ચના કરવા માટે જમીન સર્વે નં. ૮ અને ૩૦ નો કબજો અપીલકર્તાના પિતાને આપવામાં આવ્યો હતો, અપીલકર્તાના પિતા પૂજા કરતા ન હોવાના કારણોસર ગામ લોકો દ્વારા વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો અને તેથી સદર નોંધ રદ કરવાની માંગણી કરવામાં આવી હતી, જો કે, પક્ષકારોની સંમતિથી વિવાદનો ઉકેલ આવ્યો હતો જ્યાં અપીલકર્તાના દાદા એક ઘેલારામ વાલજી કે જેઓ ઠાકરજી મંદિરમાં પૂજા કરશે તેમને વાર્ષિક રૂ. ૫૧/- ચૂકવવા સંમત થયા હતા. તે મુજબ, અપીલકર્તાના પિતાના નામે ઠાકરજી મંદિરના પૂજારી તરીકે ઘરખેડ પ્રમાણપત્ર પણ જારી કરવામાં આવ્યું હતું.

જ.૩. ઉપરોક્ત નોંધો પરથી પ્રતિબિંબિત થાય છે તે મુજબ અપીલકર્તાના પિતા પૂજા કરતા ન હતા, તેમ છતાં તેમણે મંદિરની મિલકત પર માલિકીનો દાવો કર્યો હતો. મહેસૂલી દફતર એવી હકીકત પ્રતિબિંબિત કરતું નથી કે

પૂર્વજોનું નામ વ્યક્તિગત ક્ષમતામાં દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું. આ અદાલતના અભિપ્રાય મુજબ, પૂજારી એ દેવતાની મિલકતનો વહીવટ કરવા માટે માત્ર એક અનુદાન મેળવનાર છે અને જો તે તેને સોંપાયેલું કાર્ય એટલે કે પૂજા-અર્ચના કરવી અને ભંડોળનું સંચાલન કરવામાં નિષ્ફળ જાય તો આવી ગ્રાન્ટ પાછી લઈ શકાય છે. પૂજારીનો જમીનમાં કોઈ અધિકાર રહેશે નહીં અને તેમનો દરજ્જો માત્ર એક મેનેજર તરીકેનો જ છે. પૂજારીનો અધિકાર સામાન્ય અર્થમાં માલિક સમકક્ષ રહી શકે નહીં કે જેમને વેચાણ અથવા ગીરો રાખવાના અધિકાર સહિતના તમામ અધિકારો આપવામાં આવ્યા હોય.

૫. આ અદાલતે નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્ણયનો સંદર્ભ લીધો છે: (૨૦૨૧) ૧૦ એસ.સી.સી. ૨૨૨ માં રિપોર્ટ થયેલા સ્ટેટ ઓફ મધ્ય પ્રદેશ અને અન્ય વિ. પૂજારી ઉત્થાન એવમ કલ્યાણ સમિતિ અને અન્ય ના કેસમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

“૨૩. આ પ્રશ્ન પંચમસિંઘ કેસમાં અદાલતો દ્વારા અગાઉથી જ વિચારણા હેઠળ લેવામાં આવ્યો છે, જેની કાંચનિયા કેસ દ્વારા વધુ પુષ્ટિ કરવામાં આવી છે. કાયદો એ તફાવત પર સ્પષ્ટ છે કે પૂજારી એ કાશતકાર મૌરૂષી એટલે કે ખેતી કરતા ગણોતિયા અથવા સરકારી પટ્ટાધારક અથવા મુઆફી જમીનોના સામાન્ય ગણોતિયા નથી પરંતુ વ્યવસ્થાપનના

હેતુ માટે ઓકાફ વિભાગ વતી આવી જમીન ધરાવે છે. પૂજારી એ દેવતાની મિલકતનું સંચાલન કરવા માટે માત્ર એક અનુદાન મેળવનાર છે અને જો પૂજારી તેને સોંપાયેલું કાર્ય એટલે કે પૂજા-અર્ચના કરવી અને જમીનનું સંચાલન કરવામાં નિષ્ફળ જાય તો આવી ગ્રાન્ટ પાછી લઈ શકાય છે. તેથી તેમને ભૂમિસ્વામી તરીકે ગણી શકાય નહીં. કાંચનિયા કેસ વધુમાં સ્પષ્ટ કરે છે કે પૂજારીનો જમીનમાં કોઈ અધિકાર નથી અને તેમનો દરજ્જો માત્ર એક મેનેજર તરીકેનો જ છે. સામાન્ય અર્થમાં કાશતકાર મૌરૂષી જેઓ વેચાણ કે ગીરો મૂકવાના અધિકાર સહિતના તમામ અધિકારો માટે હકદાર છે તેમની સમકક્ષ પૂજારીના અધિકારો રહી શકે નહીં.

૨૪. રામચંદ વિ. જાનકી બક્ષભજી મહારાજ તરીકે રિપોર્ટ થયેલા ચુકાદામાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે જો પૂજારી મંદિરની મિલકત પર માલિકી હક્કોનો દાવો કરે છે, તો તે ગેરવહીવટનું કૃત્ય છે અને તે કબજો જાળવી રાખવા અથવા પૂજારી તરીકે ચાલુ રહેવા માટે યોગ્ય નથી.”

૬. અપીલકર્તાના પિતા કે જેમના માટે તેમને મિલકત ફાળવવામાં આવી હતી તે પૂજા અર્ચનાનું કામ કરતા ન હતા તે બિનતકરારી હોવાથી, તે પૃષ્ઠભૂમિમાં, આ અદાલતના અભિપ્રાય મુજબ અપીલ ફગાવી દેવામાં અને મહેસૂલી દફતરમાં થયેલી નોંધ સૂચવે છે કે પૂજારીનું નામ ઠાકરજી

મંદિરના મેનેજર તરીકે દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું તેવું ઠરાવવામાં વિજ્ઞાન અદાલત દ્વારા કાયદાકીય કે હકીકતલક્ષી કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી નથી.

૬.૧. વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થતો હવે પછીનો પ્રશ્ન ટ્રસ્ટની નોંધણીની કાયદેસરતાનો છે. આ અદાલતે બોમ્બે ટ્રસ્ટ એક્ટની જોગવાઈ, વિશેષ કરીને કલમ ૧૮ નો સંદર્ભ લીધો છે કે જે સાર્વજનિક ટ્રસ્ટની નોંધણીની જોગવાઈ કરે છે જે નીચે મુજબ પુનઃ રજૂ કરવામાં આવેલ છે:

૧૮. સાર્વજનિક ટ્રસ્ટોની નોંધણી.

(૧) જે સાર્વજનિક ટ્રસ્ટને આ અધિનિયમ લાગુ કરવામાં આવ્યો હોય તે સાર્વજનિક ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટીની સદર સાર્વજનિક ટ્રસ્ટની નોંધણી માટે અરજી કરવાની ફરજ રહેશે.

(૨) આવી અરજી તે પ્રદેશ અથવા પેટા-પ્રદેશના ડેપ્યુટી અથવા આસિસ્ટન્ટ ચેરિટી કમિશનરને કરવામાં આવશે કે જેની હદમાં ટ્રસ્ટી ટ્રસ્ટના વહીવટ માટેની કચેરી ધરાવતા હોય [અથવા ટ્રસ્ટની મિલકત કે ટ્રસ્ટની મિલકતનો મોટો ભાગ આવેલો હોય, જે પણ સ્થિતિ હોય.]

(૩) આવી અરજી લેખિતમાં હશે, નિયત કરવામાં આવે તેવા નમૂનામાં હશે અને તેની સાથે નિયત કરવામાં આવે તેવી ફી સામેલ રાખવામાં આવશે.

(જ) આવી અરજી-

(એ) આ અધિનિયમ લાગુ કરવામાં આવ્યો તે પહેલાં રચાયેલા સાર્વજનિક ટ્રસ્ટના કિસ્સામાં, આ અધિનિયમ લાગુ થયાની તારીખથી ત્રણ મહિનાની અંદર કરવામાં આવશે, અને

(બી) આ અધિનિયમ અમલમાં આવ્યા પછી રચાયેલા સાર્વજનિક ટ્રસ્ટના કિસ્સામાં, તેની રચનાના ત્રણ મહિનાની અંદર કરવામાં આવશે.

(પ) આવી અરજીમાં અન્ય બાબતોની સાથે નીચે મુજબની વિગતો સમાવિષ્ટ રહેશે:-

[(એઆઈ) તે હોદ્દો કે જેના દ્વારા સાર્વજનિક ટ્રસ્ટ ઓળખાય છે અથવા ઓળખાશે (જે હવે પછી સાર્વજનિક ટ્રસ્ટના નામ તરીકે ઉલ્લેખિત છે),]

(૧) ટ્રસ્ટીઓ અને મેનેજરનાં નામ અને સરનામાં,

(૨) ટ્રસ્ટીના હોદ્દા પર ઉત્તરાધિકારની પદ્ધતિ,

(૩) ટ્રસ્ટની જંગમ અને સ્થાવર મિલકતોની યાદી અને તેની ઓળખ માટે પર્યાપ્ત હોય તેવું વર્ણન અને વિગતો,

(૪) જંગમ અને સ્થાવર મિલકતની અંદાજિત કિંમત,

(૫) અરજી કરવામાં આવી હોય તે તારીખના તરત જ અગાઉના ત્રણ વર્ષની આવક પરથી અથવા ટ્રસ્ટની રચના થયા પછી જે સમયગાળો વીતી ગયો હોય તે પૈકી જે સમયગાળો ઓછો હોય તેના પરથી અંદાજવામાં આવેલી ટ્રસ્ટની મિલકતની કુલ સરેરાશ વાર્ષિક આવક,

(૬) કલમ (૫) હેઠળની વિગતો જે સમયગાળા સાથે સંબંધિત હોય તે સમયગાળા દરમિયાન થયેલા ખર્ચ પરથી અંદાજવામાં આવેલી તેવા સાર્વજનિક ટ્રસ્ટના સંબંધમાં સરેરાશ વાર્ષિક ખર્ચની રકમ,

(૭) સાર્વજનિક ટ્રસ્ટના સંબંધમાં ટ્રસ્ટી અથવા મેનેજરને કોઈપણ પત્રવ્યવહાર મોકલી શકાય તે સરનામું,

(૮) નિયત કરવામાં આવે તેવી અન્ય વિગતો:

પરંતુ શરત એ છે કે નિયમોમાં એવી જોગવાઈ કરી શકાશે કે કોઈપણ અથવા તમામ સાર્વજનિક ટ્રસ્ટોના કિસ્સામાં તેમાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેવા પ્રકારની અને તેવી કિંમતની ટ્રસ્ટની મિલકતની વિગતો આપવી જરૂરી રહેશે નહીં.

(૬) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ કરવામાં આવેલી દરેક અરજી

પર ટ્રસ્ટી દ્વારા અથવા આ બાબતે તેમના દ્વારા ખાસ અધિકૃત કરાયેલા તેમના એજન્ટ દ્વારા નિયત રીતે સહી કરવામાં આવશે અને તેની ખરાઈ કરવામાં આવશે. જો ટ્રસ્ટનો કોઈ લેખ નિષ્પાદિત કરવામાં આવ્યો હોય અને અસ્તિત્વમાં હોય, તો તેની નકલ સાથે સામેલ રાખવામાં આવશે.

[(૭) આવા સાર્વજનિક ટ્રસ્ટની સ્થાવર મિલકત સંબંધી સાર્વજનિક ટ્રસ્ટના નામ અને વર્ણન સહિતની વિગતો ધરાવતું નિયત નમૂનામાં મેમોરેન્ડમ, નોંધણીના હેતુઓ માટે જે પેટા-જિલ્લામાં આવી સ્થાવર મિલકત આવેલી હોય ત્યાં ઈન્ડિયન રજિસ્ટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૦૮ હેઠળ નિમાયેલા સબ-રજિસ્ટ્રારને મોકલવાની પણ સાર્વજનિક ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટીની ફરજ રહેશે.

આવું મેમોરેન્ડમ સાર્વજનિક ટ્રસ્ટની રચનાની તારીખથી ત્રણ મહિનાની અંદર મોકલવામાં આવશે અને તેના પર ટ્રસ્ટી દ્વારા અથવા આ સંબંધમાં તેમના દ્વારા ખાસ અધિકૃત કરાયેલા તેમના એજન્ટ દ્વારા નિયત રીતે સહી કરવામાં આવશે અને ખરાઈ કરવામાં આવશે.]

૬.૨. રેકૉર્ડ અને વિદ્વાન વકીલ શ્રી ચૌધરી દ્વારા કરવામાં આવેલી દલીલોનું

અવલોકન કરતાં, આ અદાલત કેટલીક બિનતકરારી હકીકતોનું અવલોકન કરે છે, જે નીચે મુજબ વર્ણવવામાં આવી છે:

(૧) ઉપર જણાવ્યા મુજબ, ટ્રસ્ટ સમક્ષ નોંધણીની કાર્યવાહી નોંધણી માટેની અરજી દાખલ કરવા સાથે શરૂ થાય છે અને વિદ્વાન આસિસ્ટન્ટ ચેરિટી કમિશનર દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૧૪.૦૨.૨૦૦૬ ના હુકમનો સંદર્ભ લેતાં, એવું ફલિત થાય છે કે મંદિરની ટ્રસ્ટ તરીકે નોંધણી માટેની અરજી તમામ દસ્તાવેજ પુરાવા સાથે તારીખ ૩૦.૧૨.૨૦૦૬ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવી હતી અને દસ્તાવેજ પુરાવાઓનો સંદર્ભ લેતાં, એવું જણાય છે કે સદર અધિનિયમની ‘એ’ શ્રેણી હેઠળ ટ્રસ્ટની નોંધણી કરવામાં આવી હતી. સદર હુકમને વિદ્વાન સંયુક્ત ચેરિટી કમિશનર સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો હતો અને પક્ષકારોને સાંભળ્યા પછી, વિદ્વાન સંયુક્ત ચેરિટી કમિશનરે નવેસરથી નિર્ણય કરવાના નિર્દેશ સાથે તેને વિદ્વાન આસિસ્ટન્ટ ચેરિટી કમિશનરને પરત મોકલી આપ્યો હતો. ફરીથી, તમામ પક્ષકારોને સાંભળ્યા પછી અને હાલના અપીલકર્તા દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી, વિદ્વાન આસિસ્ટન્ટ ચેરિટી કમિશનરે મંદિરની ટ્રસ્ટ તરીકે નોંધણી કરવાનો હુકમ કર્યો હતો.

(૨) મંદિર ૧૦૦ વર્ષ પહેલાં બાંધવામાં આવ્યું હતું અને તેને સાર્વજનિક મંદિર તરીકે ગણવામાં આવતું હતું.

(૩) જાહેર જનતાના સભ્યો અધિકાર તરીકે મંદિરમાં પૂજા-અર્ચના કરે છે.

(૪) મંદિરનો ખર્ચ જાહેર જનતા દ્વારા કરવામાં આવેલા ફાળામાંથી પૂરો કરવામાં આવે છે.

(૫) ભક્તો મંદિરને સાર્વજનિક મંદિર તરીકે ગણે છે અને ભક્તોએ જમીનના દાન સહિત દાન પણ આપ્યું છે જેને ૭/૧૨ ના ઉતારા અને અન્ય મહેસૂલી દફતરોનું સમર્થન પ્રાપ્ત હતું.

(૬) વિદ્વાન સત્તાધિકારીએ બંને પક્ષકારોની પરસ્પર વિરોધી રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લીધા પછી ઠરાવ્યું હતું કે મંદિર એ ખાનગી મંદિર નથી પરંતુ સાર્વજનિક મંદિર છે જે કલમ ૨૧૭ હેઠળ સાર્વજનિક મંદિરની વ્યાખ્યા હેઠળ આવે છે.

૭. આ અદાલતે નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્ણયનો સંદર્ભ લીધો છે: **એ.આઈ.આર. ૧૯૭૦ એસ.સી. ૨૦૨૫ માં રિપોર્ટ થયેલા ગોસ્વામી શ્રી મહાલક્ષ્મી વહુજી વિ. રણછોડદાસ કાલિદાસ અને અન્ય** ના કેસમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે સાર્વજનિક

મંદિરો સામાન્ય રીતે લોકો દ્વારા બાંધવામાં અથવા ઊભા કરવામાં આવે છે અને જાહેર જનતાના સભ્યો અથવા તેના કોઈ વર્ગને સક્ષમ બનાવવા માટે મૂર્તિની સ્થાપના કરવામાં આવે છે. આવા કેસમાં મંદિર સ્પષ્ટપણે સાર્વજનિક મંદિર ગણાશે. જો કોઈ મંદિર સાર્વજનિક મંદિર તરીકે ઉદ્ભવ્યું હોવાનું સાબિત થાય છે, તો તે સાર્વજનિક મંદિર છે તે દર્શાવવા માટે વધુ કંઈપણ સાબિત કરવું જરૂરી નથી પરંતુ જો કોઈ મંદિર ખાનગી મંદિર તરીકે ઉદ્ભવ્યું હોવાનું સાબિત થાય છે અથવા તેનો ઉદ્ભવ અજ્ઞાત છે કે પ્રાચીન કાળમાં ખોવાઈ ગયો છે, તો તે સાર્વજનિક મંદિર તરીકે ઉપયોગમાં લેવાઈ રહ્યું છે તે દર્શાવવા માટે પુરાવો હોવો આવશ્યક છે.

૮. ઉપરોક્ત સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતાં, આ અદાલતના અભિપ્રાય મુજબ મંદિરને સાર્વજનિક મંદિર તરીકે નોંધણી મંજૂર કરવામાં અને સદર અધિનિયમની કલમ ૨(૧૩) હેઠળ પ્રમાણપત્ર આપવામાં વિદ્વાન આસિસ્ટન્ટ ચેરિટી કમિશનર, જામનગર દ્વારા કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી હોવાનું કહી શકાય નહીં.

૯. પરિણામે, હાલની અપીલ કાયદાકીય તેમજ હકીકતલક્ષી બંને દ્રષ્ટિએ કોઈપણ ગુણદોષ વગરની હોવાથી તેને ફગાવી દેવામાં આવે છે. વિદ્વાન બીજા એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ, દેવભૂમિ દ્વારકા, ખંભાળિયા દ્વારા રેગ્યુલર સિવિલ અપીલ નં. ૨૪/૨૦૨૩ માં પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૪.૧૦.૨૦૨૪ ના ચુકાદા અને હુકમનામાની આથી પુષ્ટિ કરવામાં આવે છે. રજિસ્ટ્રીને રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી તુરંત જ પરત મોકલી આપવા નિર્દેશ

આપવામાં આવે છે.

(શ્રીમતી એમ. કે. ઠક્કર, ન્યાયમૂર્તિ)

અર્ચના એસ. પિલ્લઈ

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====